

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Broj 15 povraćen iz zarobljeništva.

Kr. Okružni sud u Šibeniku kao Sudbeni Dvor molbe riješavajući o zabrani periodičnog »Raskovani« br. 15 objelodanjenog u Šibeniku dana 1. decembra o. g. u tiskari »Pučke tiskare« u Šibeniku, koji je zabranu odredilo mjestno Državno odvjetništvo odlukom 2 tekućeg posl. br. Ss 1/21 saslušavši državnog odvjetnika u nejavnoj sjednici prihvatio je ovaj:

Zaključak.

Poništuje se zabrana razturanja i prodavanja periodičnog tiskopisa »Raskovani« br. 15 objelodanjenog u Šibeniku dana 1. Decembra o. g. u tiskari »Pučke tiskare« u Šibeniku, koju je zabranu odredilo mjestno Državno odvjetništvo odlukom 2 tekućeg posl. br. Ss. 1/21.

Obrazloženje.

Razlozi radi kojih je Kr. Državno Odvjetništvo odredilo gore navedenu zabranu, ne mogu se subumirati pod propise čl. 13 ustava, prema čemu sta ne odgovara zakonu i kao takovu trebalo je poništiti.

Šibenik dne 2 decembra 1921.

Spalatin

Zapljenjen je bio članak »Zašto se progoni sudac Blažević« Ur.

Javni lupeži u Jugoslaviji.

Čast i poštenje svakom lošijem stvoru, koji sa zvojm znojemi i trudom uzdržava sebe i svoju porodicu u ovoj dolini suza, a prokletstvo i crna vješala svim javnim lupežima, koji deru i gule ovaj naš bijedni narod i to pod plaštem rodoljubstva, humanitarnosti, a na pravdi Boga Velikoga.

Naš Ministar financija treba da pokrije troškova svih ministarstva 6 Milijarda 257 milijuna 577 hiljade i 804.86 pare. Uzео je u pretres sve moguće prilode: dobit na novcu, trošarinu, carinu i takse, pomorsku upravu, državna imanja, državnu privredu, porez na poslovni promet, invalidski porez, i nije mogao smoci gornju svotu pa je došao na ideju, da se porezu na imovinu od 597,112.981.61 nadoda jedan izvaredni prizrez od 100%. Na taj način Min. financija utjerati će daljnjih 400 mil. dinara i državnju proračun bit će za dojducu godinu pokriven. E pa dobro. Državna mašina treba da radi i kad Ministarstvo financija nije kroz prošle tri godine moglo da prouči pitanje jednog jednostavnog poreza, kojim bi se današnji porezni kaos reformirao u bolje, neostaje mu drugo nego tražiti srestava gdje bilo, samo da se pokrije najnuždnije državne razhode i mi ćemo

Proti čemu ustajemo, i u čemu se snama bez dvojbe slaže javno mnijenje, to je žalosna pojava, koja će da ubije ekonomno naše i trgovačko stanje, to je povišica kamatnjaka na 12^{1/2}%, koji će se uhirati početkom nove godine. Dužnik, koji je u normalno doba plaćao 6% sa nuzgrednim

troškovima 7%, a sada je osudjen da na isti kapital, koji će biti prisiljen da uzajmi ili koji uz svu dobit ratne konjunktare nije još mogao da isplati, plaća nominalnih 12^{1/2}%, dok će mu nuzgredni trošak iznositi ne više 1% nego 6—10%, tim se kamutnjak povisuje do na 22% a možda i 24%.

Ukidanjem tekućeg računa kod novčanih zavoda, koji se je do sada većinom pokrивao sa mjenicom in blanco na neodredjeno vrijeme, a uvadjanjem tromjesečne skadence za svaku mjenicu sa uplatom svih nuzgrednih troškova ukida se onaj uobičajeni 1% godišnje provizije a uvadja nova provizija od 4%.

Ovaj novi postupak novčanih zavoda nije apsolutno opravdan. Ima intenciju da zavod utjera što veći dohodak: da povisi dividendu i superdividendo, da poveća pričuvnu zakladu, da pokrije suvišne troškove osoblja itd. ali uz tu prividno opravdanu intenciju ima i onu drugu, da direktno ubija narodnu privredu male ruke.

Ovaj suvišak od 5^{1/2}% nominalnog kamatnjaka pa cijelu povisicu % nuzgrednih trošaka, ko će na svrhu da plati? Ovaj suvišni % kamatnjaka treba da snosi radna ruka i to na indirektni način, jer će industrija i trgovina da pokriju njihove pasive morati na robu i na životnim namatati će za neminovnu isplatu povisice kamatnjaka na svemu i svačemu, i tako umjesto da smo sbrali sve sile da u novoj godini budemo zajednički raditi, da se narodu olakočuje življenje, to uvede njem povišenog kamatnjaka radi se očito u smjeru da se mahom narodu oteščava sve to više život.

FELJETON

KNJIŽEVNIK SIMO MATAVULI I MI

(Uz literarnu komparaciju Matavuli i Tommaseo)

2. (Nastavak)

Možda će ko, apstrahirajući nacionalni moment, prigovoriti, da su im lične zasluge odnosno individualne vrijednosti nejednake, i zato da se Simo moglo mimoići.

Ja priznajem, da, u ovom slučaju, nisam indiferentan prema činjenici, da je Simo naš narodni čovjek i pisac, te da se i u tome ima da traži razlog ovih: recima. Ali u isto vrijeme tvrdim, da u oblasti lijepe knjige Simo može da odoli uporedbi sa Tommaseom, šta više, ta po apsolutnoj istini treba da ispadne na Siminu korist.

Ja to razložito tvrdim.

Time ne ću da detroniziram Tommasea. To bi bio smiješan pokušaj. Tek nisan za bezuvjetno vjerovanje u njegovu apsolutnu veličinu. Osim toga pravo je da se i drugome priznaju njegove zasluge.

Jer, ako ga se hoće da slavi više nego li kao autoritativnog i veoma zaslužnog talijanskog filologa, još i kao nepogriješivog sveznadara, kao što je to običaj u razgovorima našeg društva, onda sam namjeran da podvučem, da on nije bez krupnih nedostataka.

Najprije, makar to i ne bilo po kategorijskom redu, pomišljam na njega kao filozofa, a počet ću tako, da će izgledati, kao da to nije uvod u ovaj predmet, ma da u stvari jeste.

On n. pr., i ako nije bio klerikalac, jer ga je u tome smetalo njegovo političko vaspitanje, koje

je u njegovo doba nužno trebalo da bude orijentisano protiv papinske države i papinskog svjetovnog gospodstva, koje je bilo ozbiljna prepreka talijanskom političkom ujedinjenju: opet je bio i odvise katolik, da bude narodan i liberalan čovjek, i nije prosto slučaj, što je njegova prva knjiga bio zbornik molitava, a prva pjesma — pjesma papi!

Malo mjenja na stvari, što je rimska kurija osudila njegove filozofijske spise kao heretičke, on, i pored toga, nije udovdijlo nijednom rekvizitu moderne filozofije, koja, i ako o životu i njegovim problemima nije objavivala nijednu apsolutnu istinu, a ono je barem, koristeći se rezultatima znanosti, pokazala na logičnije vjerovatnosti, zabacujući svaku dogmu, svaku teološku objavu: što nije slučaj kod Tommasea, i zato on nije sa svojom filozofijom zadovoljio ni crkvu ni znanost.

Zar nije ovo jedan njegov krupni nedostatak? Nije li on kao umnik trebao da baš u ovome bude cjelovit i jak? Ta bar njega nije sapinjala srednjevjekovna mantija Tome Alvincikoga, pa da bude u svojoj filozofiji skoro teobskiji od ovog svetog oca!

A budući da on nije tako filozofirao iz nikakvog oportunizma, ni ličnog ni stališkoga, već iz čistog svog uvjerenja, to je ovo njegovo uvjerenje počivalo na veoma labavoj logičkoj osnovici, dokazujući — jedan krupni misločev nedostatak.

I ja to njegovo uvjerenje mogu, kao čovjek, da štujem, ali nikako da hvalim, pogotovo ne kao filozofsku odliku!

Inače, on bez sumnje bijaše autoritativan naučenjak. Niko ne može da ospori njegovu veličinu, njegovu apsolutnu autoritet u oblasti filologije. On je za talijansku jezičnu znanost učinio mnogo. Ali već i kao literarni i artistski kritičar, gdje se, u

ostalom, vidi silna njegova erudicija, nije jednako mjerodavan, već njegov sud nema apsolutnu, nego relativnu, katkada, pače, samo subjektivnu vrijednost. Tek, ko bi njega bio o tome uvjerio! On bijaše uvjeren, da njegovoj riječi ne smije i ne može da bude prigovora: da je njegov sud gotova i neoporeciva osuda.

To mu je pribavilo dosta protivnika i neprijatelja.

Kod toga, pak, iz njega izbija njegov šibenički temperament. Jer zaista, mi šibenčani imamo svoj naročiti temperament. Mi kao da volimo da uvijek na nešto zaintačimo. Zaman, takva nam je ćud. Kod Tommasea se ona ispoljava kao autoritativnost volje, kojoj bijaše posljedica nepripustljivost kontradikcije: dok kod našeg običnog čovjeka, ona se ispoljava kao obična svojevlastost.

Eto, takav bijaše ovaj naš sveznadar sa teološkim mentalitetom, kod kojega protivnik, ma ko bio, nikada ne imadijaše pravo.

Ali zato bijaše srdačan, gostoljubiv i prena siromasima veoma darežljiv; da je bio bogat, bio bi veliki dobrotvor. Bio je veoma iskren. Ta bijaše šibenčanin! a mi uz svoje mane, imamo i svoje vrline. On je zacijelo pisao i govorio samo ono, što je osjećao. Sino što nije nikada pomislio, da nas čak i sopstveni osjećaji, baš kao i sjetila, mogu da varaju. Zato bijaše neobazriv prema svemu, što misljaše, da je nevaljalo. Bijaše, dakle, ekstreman, a ekstremnost je čestoput sinonim nepravičnosti.

I naš Simo bijaše iskren. Radi toga su obojica stradali: Tommaseo u Milanu, Matavuli na Celinju.

Odavle će komparacija da bude bliža i stvarnija.

(Slijedi).

Ova se vrsta ubijanja ljudskog života ne bi smjela dozvoliti. 12 $\frac{1}{2}$ kamatnjaka i 10% nuzgrednih troškaka — to se vraćamo u stara vremena, kada se je malom narodu gulila koža na živu. Onda se ovakove ljude nazivalo javnim lupezima i vodila se borba protiv njihovog potajnog lihvarjenja. Zar ćemo se opet vratiti na ona stara vremena lihvarjenja? Ima li lijeka proti ovoj ljutoj rani, koja će da upropasti mali puk i srednju ruku?

Dok novčani zavodi misle uvesti kako gori navedeno povišicu kamatnjaka, dotle će na uložke i dalje plaćati 4—6%. Gdje je tu razmjer? Ovakovo lihvarjenje sa strane novčanih zavoda ne smije se dozvoliti.

Zar likvidacija „Jadranske Banke“ u Šibeniku?

Pred nama na stolu leži ovo originalno pismo: Šibenik, 29. XI 1921

Gospodinu

N. N. . .

Šibenik

Čast nam je ovime javiti Vam, da Vaš dug kod nas u lirama talijanskim iznosi:

Bitto. Lit. — . —

te Vas ovime uljudno pozivamo, da nam bezodvlačno i najkasnije u roku od osam dana od danas izvolite gornji iznos uplatiti, jer ćemo u protivnom slučaju, bez daljne obavijesti, zaključiti Vaš račun lira i saldo obračunati po dnevnom tečaju.

Pečat „Jadranske Banke“ i potpisi.

Ovako glasi ultimatum, koji je podružnica „Jadranske Banke“ u Šibeniku uputila njezinim klijentima, dužnicima u talijanskoj valuti.

Bankino postupanje prema njezinim dužnicima u lirama naišlo je u trgovačkim krugovima podijeljeno mnijenje.

Jedni, manjina, posjednici bankovnih dionica, odobravaju a priori ovaj bankin postupak. Za njih nema drugog izlaza. Dužnik nemože da plati njegov dug u lirama — ergo rigaj ga u dinarima i to po današnjem najvećem kursu lire. Ali banka je kulantna i jer se Cvjetičaninu i Biankiniju u Splitu još ne žuri sa izmjenom novca u Šibeniku, to se ona zadovoljava dug njezinih klijenata u lirama sama konvertirati u dinare i godišnji saldo obračunati državnoj valuti prema današnjem, razumije se, najvećem kursu.

Drugi, a to su bankini dužnici i većina trgovačkog šibenskog svijeta, ne poriču, to bankino pravo, ali drže, i ako je po novim odredbama dužna da vodi njezine knjige u državnoj valuti, da je ona ipak morala tražiti i naći modus, kako će njezinoj dugogodišnjoj klijenteli, koja joj je pomogla povisiti njezina rezervni fond na tolike milijune i omogućiti povišenje kapitala na 120 milijuna kruna, olakšati i tako nesnošljivo stanje, te sa obračunom počekati dok se diniru kurs poboljša ili — a to bi banka bila učinila najpoštenije — dug lira obračunala po kursu *onog dana*, kada je talijanska okupatorna vlast predala ključeve grada Šibenika našim vlastima.

Ima i treće mnijenje, puno šale, ali ga treba registrirati, jer dolazi od ljudi, koji nisu ni dioničari ni dužnici banke, a ipak vide malo dalje od nosa. Oni vele u šali, da je banka kupovala lire uz svaku cijenu, da ih plaćata sve do 18 kruna nežigosanih, pa računaju ovako: Trgovci posudili kod banke lire, promjenili ih u krunu i odhijeli na izmjenu krunu, kad izmjene dobit će

1:4 računavši 4 $\frac{1}{2}$ dinara za liru. Vlastite rezerve koje je banka prikazala na izmjenu, ako li je prikazala, bit će, jer polaze 100 hiljada izmjene sa 1:6, dakle banki otpada 3 din u razmjeru prema liri. Tu oni vide onaj kolosalni gubitak ove bankine podružnice, i da banka još po vragu ne bankrotira i likvidira radi tih nevjerojatnih njezinih gubitaka, shvaćaju brigu njezinih dirigenata. Pa i nije ni pravo da bankini dužnici u lirama čine kod izmjene lire dobre poslove, a da banka gubi!

Na to odgovaraju drugi, da predpostavke trećih neodgovaraju činjenicama, naime, da oni nisu spekulirali sa lirama nego plaćali njihove račune u Italiji, i jer sami ne znadu da odgovore na pitanje:

Što hoće dirigent banke Petar Katić?

a još nikakva odgovora nemaju od presjednika banke Ante Bogdanovića, već sa pomisliju, kako će pokucati na vrata drugom novčanim zavoda, koji također imaju dužnika u lirama, a koji njihovoj klijenteli do ovog časa nisu upraveli nikakav ultimatum.

Mi ovdje završujemo, jer smo uvjereni, da novi dirigent „Jadr. Banke“ podružnice u Šibeniku ne će dozvoliti, da ovom presjediocu u Šibeniku, šibenski trgovci počnu okretati ledja. On je tek došao u Šibenik, nepozna ovdješnji temperament, mlad je, govori više nego treba, zanosan, želi banci eval i napredak — ali kad se mjeri, da kada bura zapuha s kraja, Zlarijani ne mogu doći u Šibenik — i da onaj dan ostane lijepi broj građana bez dobrog i nepatvorenog mljeka — onda će se i on sjetiti one: prisilnuto jače — na više skače!

Split opadač Šibenika.

Pod ovim naslovom se je naš list osvrnuo na ~~bitni~~ ~~Šibenik~~ ~~Šibenik~~, koji, gdje mogu, nastoje

Da nismo to rekli samo onako, ne imajući za to temelja ili povoda, najboljim je dokazom ovaj slučaj, koji se slučio jednom Šibenčancu u Zagrebu i jednom gospodinu iz Knina u Beogradu.

Šibenčanac se našao u Zagrebu u boljem društvu i tu na njega — čuvši da je iz Šibenika — navalise prijekorima protiv Šibenika, da je to leglo izdajica i elementa *protudržavnih i protudinastičkih* itd. itd.

Naš građanin ostao kao ubiven i u strahu, da se je šta dogodilo u našem gradu po njegovu odlasku iz njega, pita, šta je na stvari i zašto napadaju.

Kad je napokon razumio, da je ta vika radi težačke demonstracije na Sve svete, onda naš građanin reče, da je on tu bio svjedokom i vidokom ove tako „strašne“ demonstracije. I tad im kaza potanko šta je bilo. Kad Zagrebčani razumješe, da je to bila samo jedna stalaška manifestacija ljudi najboljih Jugoslavenskih osjećaja, ostaše razočarani a još više zagađeni na ližne glasine na štetu Šibenika. A na pitanje našeg građanina, otkle njima ti lažni glasovi (tu je imao i koji novinar), odgovoriše svi složno: primili smo telegrafske i telefonske vijesti iz — Splita.

Hvala Vam, braćo, Splićani!

Druga Kninjaniin se nalazi u Beogradu. Vika na Šibenik strašna, Šibenik psuju, anatemišu, prijetu, a Kninjaniin brani. Navalise žestoko na Kninjaniina, a on neđa, brani sebe i Šibenik i da je Šibenik sa svojim Šibenčanima tvrdjaya države, a ne leglo izdajica; da nije istina, da se to u Šibeniku dogodilo, da onaj isti Beogradjanin upro odvrćaču, da je istina: da su i oni prije držali Šibenik za kulu Jugoslavstva, al da više nije; da se danas u njemu viče na vas glas *proli Srbiji, proli državi, proti dinariji* itd. itd.

„Ma ko to veli?“ pita razjadjen Kninjaniin: a Beogradjanin odgovara: „Pa primili vesti telegrafske iz — Splita!“

Hvala, braćo, Splićani! — uspjeli ste!

Ako Vam je malo udrite još na naš grad iz svog najjugoslavenskijeg Splita. To je vrlo zaslužan posao i — visoko rođjaban.

Ljudi male vjere.

Mi smo uzeli u br. 15. obranu suca Blaževića. Zemljoradnik, vinogradar — navičan: mrziti, prezirati svog bližnjega i putem suda preko odvjetnika goniti — jer je bog ili vrag providio da udobnije žive, opaža nam: za što smo našeg protivnika suca Blaževića uzeli u zaštitu. Uzeli smo ga jer: 1. imademo svoju glavu i svoju volju; 2. ne ćemo da nam' imazge sole pameti; 3. mi smo vlastnici sa sucem Blaževićem počuti se i pobiti se, a on s nama; pa tek onda da Sud posreduje — naši posli; 4. premještaj Blaževića pa bio on poslan i u komesiju Knin za ne 15 dana, već za 24 sata, to osudujemo. Komisija može trajati 15 dana, a i 15 godina. Ovo stoji, kako opletu spletu Bojanić otac i sin. A pošto mi nismo, nit hoćemo da u poslu budemo Duh sveti — ne vjerujemo ni otcu, ni sinu. I zato napisali uvodnik u br. 15. Pa znate što: gospodo zemljoradnici, vinogradari: Tko nas ne će, nek nam i ne da po biljac.

Presjednik Bojanić i Ustav

Ko je od naše inteligencije onaj, koji nij pratio razpravu o Ustavu u Ustavotvornoj Skupštini? Ne varamo se, ako ustvrdimo, da medj nama nema takovog intelektualca. A ipak izmedj nas živi jedna osoba, koja još ili nepozna Ustav ili se pričinja da ga nepozna. Ta intelektualna osoba, je glavom presjednik Šibenskog suda Bojanić.

Zadnja stavka Ustava § 112 glasi:

„Sudije mož biti u službi do navršetka 60 godine svoga života, a presjednici kasacionog apelacionog suda do navršetka 70 godine. Prvog roka suuje se može staviti u penziju po pisanoj molbi ili kada tjelesno ili duševno tak oslabi da nemože vršiti svoje dužnosti. Odluku pensioniranju u ovom posljednjem slučaju donos kasacioni sud.“

Po riječi Ustava svaki sudija koji navršši 60 godinu ima da ide u mirovinu. Jeli presjednik Bojanić navršio 66 godinu? Ustav ne govori ništa o počasnoj godini službe, kako je to običaj kod sveučilišnih profesura.

Pismo iz Zagreba.

30. XI. 1921.

Svakom poštenom čovjeku staje danas pamet kad vidi, što se sve kod nas može, da događa. Još uvijek nije nam dosta afera, pak nam naši „gromomovnici“ pružaju nove „zabave“. — Najnovija je afera sa prodajom stoke, koju smo dobili od Njemačke u ime reparacije za Srbiju. Njemačka nam je u ime dala 60.000 ovaca i 17.500 glava rogatog marvu po 1510 din. po glavi. Danas stoji jedna ova u Srbiji — popriječeno 150—200 din., a govedo 1600—2500 din.: I tako tom patničkom narodu u Srbiji, koji trpi na pomanjkanju blaga, oduzimalje mu se ono što mu je dano kao pomoć, a s druge strane se šteti državna blagajna za ne malu svotu. Tu ponovno nailazimo na ime Rade Pašića. Zar je sinu g. Pašića sve dozvoljeno u ovoj državi, te nad njime nema nikakve vlasti zato što je njegov sin? Zar, da nam se onda ne nameće pitanje: jesmo li mi topeće ustavna država, u kojoj imn riječ parlament, ili kod nas vlada diktatura ne pojedine stranke ili staleža, već pojedinih osoba?

Svi se čude zlom stanju naših financija. Mislim, da smo još sretni i da nam još ide, kad vidimo kako se kod nas upravlja i tko sve stoji na upravi naših financija. — Beogradska „Tribuna“

unijela je malo svijetla u demokratski pašaluk kod tog ministarstva. Demokrati poslije dra. Slokara i dra. Nedeljkića, koji su bili kvalificirani, doveli su na čelo glavnog inspektorata ministarstva financija Milorada Tošića s dva razreda gimnazije, koji je za vrijeme Bajkićevo igrao na burzi. Na čelu je Slavko Petrović, koji je svršio nižu privatnu školu u Ljubljani kod Ferdinanda Makra. Taj je Petrović sa Jocom U. Jovanovićem nagovorio Kumanudi-a da ide u London po zajam. Dalje imamo još Božidara Matovića, koji je bio željezničar, te Mišu Stojčevića, pisara još prije dvije godine. To su danas generalni direktori kod Ministarstva financija. U upravama financijskim nije ništa bolje. Činovnikom u Ljuboviji u Srbiji, postavljen je opančar Čedomir Gavrilović; u Kosjericu je šef financijske uprave seljak Momir iz Tubića. U Požeži šef financija tjerao je poštanska kola.

A sve su to dani pristuše današnjeg režima. Evo to su odlučujući faktori u našim financijama. To izgleda smješno prema zadnjoj izjavi dra. Kumanudi-a, koji hoće, da je on u svojem ministarstvu smanjio broj činovnika, a misli, da bi se uopće morao smanjiti broj činovnika, e da se smanje troškovi i poboljša naša valuta. — Ne sumnjamo u „sposobnost“ te gg., ali ipak se mora tražiti neka kvalifikacija za tako odgovorna mjesta, ako nećemo da u tome slijedimo primjer sovjetske Rusije.

Kriza je u našem Ministarstvu riješena. Još ostaje u svom sterionom životu današnja radikalno-demokratska koalicija. Sve borbe koje su se vodile među te dvije grupe ostale su — ništa. Pa čak i najjača borba oko ministarstva policije izgleda, da je također bila — ništa. To će Ministarstvo, po najnovijim vijestima, i nadalje voditi Pribičević, a dokle će nas još dotjerati idemo da vidimo. — Ako nastanu ikakove promjene i te će biti jako male.

Dr. Marković se vratio u Beograd neobavljena posla. Vodio je sa „hrvatskim blokom“ neobvezatne pregovore, ali bez ikakvog uspjeha. — Stranke „hrvatskog bloka“ stoje uvijek na istom stanovištu, ne kane uopće u parlamentu saradivati, a kamo li podpomagali nekoju od današnjih vladajućih stranaka. — One će u apatenciji dočekati svoje izbore, a tada će tek stupiti na javno političko polje i možda sa razumnijim srpskim političarima obrazovati vladu ili barem u njoj suradivati.

— R —

Prilike u Opuzenu.

Narod janjeće čudi. Nu čitajući dopise u „Novom Listu“, uvijek „nastavit će se“ a podpisane od K. R. uzas hvata svakoga kad pomisli samo na ono što se u Opuzenu događa. Crno na bijelu, sa podpisom dopisnika, iznesene grozne vijesti o Vladinu povjereniku, općinskom upravitelju Pina Morovcu. Zar je moguće onakova šta pisati, a da vlasti još spavaju? Iz nekili tačaka razabiremo, da je u upleten i upravitelj poglavarstva (!) Iz nastavaka prilika da se još šlogod izleže. Za Boga, što rade vlasti? Zašto ne postavte reda? Zašto odmah ne provesti najstrožu istragu? Na granici su. Dok neprijatelj uživa, Opuzen propada.

Ne poznamo Pina Morovca, kao ne poznamo Krstu Rajkovića. „Na Pokr. Upravi za Dalmaciju“ je, da odmah zauzme ozbiljne korake i postavi red.

Pismo iz Benkovca.

4. XII 1921.

Još za vrijeme rata u Benkovcu dospio je jedan neznani delija po zanimanju advokat — Prve dane radnja mu neidjaše najbolje jer slabo spreman u advokatskim poslovima. U to nadodje slom Austrije i za Narodnog Vijeća iztaknu se puzavcem nadajući se time da će mu posli na bolje krenuti. Za vrijeme Talijanske okupacije stupi u konsorcij podporaša sa talijanima i osvanuše mu sretni dani. Ruke pune posla, narod hrlio ko na sajam: nosi darove, plaća čoravo, samo da se dočepa podpore. Mrtvi oživise; bolesni postadoše svi ratni invalidi, dok i Talijanska vlast ne dosjetise „butigi“ naših advokata i njihovih drugova. — Započe istraga. Obustavi se podpora; ali srećom upleteni u konsorcij i glavne vodje talijanske — ostadoše spaseni

svi. Ovaj posao sretno minuo, a sada treba se latiti drugog — u slobodnoj državi: gdje je sve slobodno i nesmetano. Obdazi svake Nedjelje redom sela, kupci narod i poučavajuć ga: ako oreš tuđu zemlju, nedaj dohotka: zemlja je tvoja. Nedaj se rubati. Vlasti za sve ovo znadu i prelaze mučke Zar da svaki po sebi bude sudac? Onda će biti već kasno. — Bilo bi najbolje Dr. Medveša opraviti odakle je došao; ili neka ide među Talijane puniti tobožae, — jer i onako je svakome loncu poklopac.

Trgovački glasnik.

Delegati kod trg. obrt. komore u Splitu — Miloš Šupuk i Simo Matavulj, koji su uz Marka Stojčića bili imenovani kao zastupnici općine Šibenik kod trgovačke obrtničke komore u Splitu položili su izvjerene im mandate. Šibenski trgovci očekuju da će se njihovom koraku pridružiti i Marko Stojčić.

Vijest trg. Udruženja. U Benkovcu osnovalo je Trg Udruženje prvu podružnicu. Za povjerenika bi izabran Društvena uprava je uključila svake subote obdržavati odborne sjednice od 6.7 na večer u „Hotel Kosovo“.

Pozivlju se svi oni obrtnici i trgovci, koji se još nisu upisali u društvo, da što prije najave njihov pristup pismeno.

Dvije mjere — Jugoslavenska vlada podijelila je zadarskoj tvrtki likera Luxardo koncesiju za podizanje tvornice u Splitu. Naprotiv talijanska vlada u Zadru oduzela je koncesiju tvornici likera Privac u Zadru. Luxardo je Talijan, Privac — Hrvat.

Ukranje boksit — Jucer i danas na obali parobrod društva Adria „Alcanti“ sa 3000 tona krea boksit za Hamburg.

Trgovačko Udruženje — Obratilo se je brojajvo na Min. financija da se sprječije neostupak „Jadranske Banke“ glede dužnika sa Hrvatima ili da se požuri sa definitivnom zaopćenom čistih kruna, radi koje izmjene već je evo šesti mjesec na omaku plaćaju kamate bankama i tvrtkama uzalud.

Seljačka Brana.

Poziv. — Pozivljemo sve maloposjednike Šibenika, koji su bili okradjeni u njihovim pravima na zemljištu datom na iznajmu, da do 12 tek. svoja imena pošalju na naša redništvo. Svoja imena mogu dostaviti svaki napo se, ili više njih skupa. Ovo nam služi za organizaciju, koja kroz drugih 8 dana imala bi slijediti. Mićimo se!

Udruga maloposjednika u Splitu sazivlje ovih božićnih svetaca društvenu skupštinu. Maloposjednici sjatite se u pododboro i odazovite se istoj.

„Motikom po glavi.“ — Pišu nam iz Postira. Vrijedno je da Vaš list zabilježi i ovu: Predsjednik ovdišnje „Tež. Sl.“ hvalio se, da je Ministar za agrarnu reformu dr. S. Miletić rekao dalmatuskim težacima, kad su bili u Beogradu: da daju motikom po glavi vlasnicima zemalja, kad im dodju u vinograd. Ovdješnji težaci nevjerojta pisma predsjednika Salamonovića, jer nisu toliko bedasti, da bi mogli i pomisliti, da je jedan ministar izgubio moždane pa što takova suludna govorio pred težacima i da ih sejetuje na zločinstvo.

Stvar je saopćena samom Ministru dr. Miletiću i pozvalo ga se je, da bunitelje naroda pozove na red. Sa velikom znatjeljnošću očekuje se anio Ministrov odgovor.

Jadranski pomorac.

Za otpuštene mornare. — „Savez Jug. Pomoraca“ napetim silama se zauzimlje za sud onih pomoraca Hrvata, koji su bili od talijana otpušteni iz službe.

Na predstavku Kr. Konsulata u Zadru u pogledu mornara iz Iza Velikog, Savez se je obratio Pomorskoj Oblasti sa slijedećim predlozima: Savez je primio listinu nezaposlenih mornara iz Iza Velikog pred četiri mjeseca t. j. kada su oni bili otpušteni sa bivšeg a-u- trg. brodova po naredbi trčanske pomorske oblasti. Stojeći na pravednoj zaštiti interesa svoju pomoraca prema pravilniku Ureda za namještenje, nije mogao do danas namješteni još ove mornare, jer imade sva sila (oko 1000) nezaposlenih pomoraca iz isto tako pasivnih krajeva, kao što je Iz Veliki, koji nisu nakon svesnog vojevanja bili niti jedan dan zaposleni.

Razvrtak naše trg. mornarice ne pruža nam mogućnosti, da ćemo u dogledno vrijeme moći zaposliti ni manji dio ovih mornara, te predlažemo da Pomorska Vlast, kroz nadležna ministarstva gleda zaposliti ove, i to u slijedećim strukturama: 1) Ministarstvo Saobraćaja i Socijalne politike da posreduju kod Brodarskog Sindikata i privatnih du-

navskih parobrodarskih društava, da se otpušte mornari strane narodnosti, a broj popuni ovima koliko na brodovima, na šlepovima i na rečnim agencijama.

2) Da posreduje kod Ministarstva Financija, da se u carinsku službu na moru (kao carinske stražare) i kao pogranicne carinske stražare, u kojoj službi ima sva sila tudjinaca, primi ove mornare.

3) Da se isposluje kod Ministarstva Socijalne Politike. — Odelenje za prehranu pasivnih krajeva da ovi mornari dok postignu namještenje koje bilo, dobiju u naravi uz manju cijenu ili veću količinu najnužnijih živežnih namirnica. Uzimajući u obzir i druge općine, koje su skroz mornarske, kao Zlarin, Silba.

Vijesti grada i okolice.

U fond lista: — Predsjednik „Trgovačkog Udruženja“ za sjevernu Dalmaciju g. Miloš Šupuk darovao je u fond lista K 2000.— Množili se naši dopupiratelji.

General Pavlović u Šibeniku.

U našoj sredini boravi general Živko Pavlović Komandant Jadranske Divizije. Ova radosna vijest obveselila je srca svih nas, kojim se pružila prigoda da možemo na našoj grudi pozdraviti našeg najboljeg vojskovođu, desnu ruku našeg neumrlog Putnika i Mišića. Generalu Pavloviću, jedinom živom časniku, članu akademije nauku u Beogradu, želimo sretni i veseli boravak u našem Krešmirom gradu i kličemo iz dna naše duše: Generale Pavloviću, dobro nam došao!

Električna Centrala Ant. Šupuk i Sin javlja ovim putem uglednoj gospođi preplatnicima, da se primaju isplate za električno osvjetljenje i pogon, te noli onu gospođu, koji toga do danas nijesu učinili, da izvole podmiriti zaostale obroke još tekom ovog mjeseca. Obznanjuje nadalje da od sada unapred, radi potpunog pronijemljenih prilika, neće moći da pričekna na isplate do svršetka godine, kako je to do sada činila samo da dodje u susret velikom djelu svojih predplatnika, nego će morati bezuvjetno od svakoga tražiti da potrošak električne energije u svrhu osvjetljenja i pogona bude podmirom najdalje svakog tromjeseca.

Vojska ostavlja Šibenik? Nemoguće nam vjerovali, uzkos što nas u obće svak osvjeđočava, jer bi time naš grad bio osjetljivo oštećen. Povod odlasku vojske bio bi, jer nemadu „kasarne“ a sadašnje stanje „baraka“, gje vojska stanuje, u takovom se stanju: da bi čovjeka zaboljelo kamen u njima držati. Obćino, providi „kasarnu“ i vojska će ostati.

Zaularena sloboda štampe? Sloboda štampe: pisati kako te volja i što te volja, samo u prestupcima ne smije suditi porotu, već — redoviti sud.

Vuk mnjenja dlaku, čudi — nikada. Pašić pr. subote prikazao ostavku kabinetu. Pašić sastavlja novo ministarstvo.

Gradski izbori u Zagrebu, ako znaci ne varaju, imali bi se obaviti 11. tek. Vidjet će se na kome je — carstvo.

Zapljena srebreneog novca. Našoj vrijednoj državnoj policiji pošlo za rukom pr. subote zapleniti Dumi z. Ivana Lasan iz obližnjeg Zatonu srebrenih kruna 461 (29 komada po 5 K., 29 komada po K. 2, a 258 komada od 1 K.), htjela prošvercovati mužu u Trst, koji bi bio već optužio za Italiju. Zapljena obavila se postepovanjem carinara na parobrodu „Brioni“ malo prvo nego je imao krenuti, a novac se našao obhvaen u pascu omanom oko života.

Švercovica bi uapšena, predanu drž. odvjetničtvu, još je u zatvoru, dok joj djever Roko pušten još u ponedjeljak.

Zvona — Zlarinu pokrala sva zvona Austrija. Nabavili tri nova kod tvrtke Cukrov u Splitu, težina klg. 720 — cijena Dinara 22.000; brutto Zlarin 25.400. — Tako vam je gdje Zlarinjama komandira; on znade i za se i za crkvu. — Crkva, bratovštine čitav trošak pokrivaju. A kako, što će crkvinari i bratovštine ostalih župa šibenske biskupije? Rakija stumku likarija. Vinice liči, vince kripi; tko ga ne će da oslupi i za to ga — poglavice stanovitih bratovština cide, da očima bolje vide, Na Nikoljdan Zlarinjani imali feštu: blagoslovi i namjestili zvona. Slažu ko orgulje. Pučanstvo prezadovoljno: da će još dva naručiti.

„Austrijanština općinskog upravitelja u Vodicama“. Ovako „Pobeda“ Jugoslavenske Nacionalne Omladine protiv Petra Monti-a što nije trobojom obojadisao općinski steg, jer da „još nije stalno kome će pripasti mesto (Vodice)“.

Pitamo „Ponedu“: čijim zagovorom u Vodice upnježden Monti?

Zdravstveni odnošaji u Vodicama. Mjesto broji do 3000 stanovnika. Kroz 1921. do 7. XI rodilo ih se 111 a umrlo 36. Ali 1918. dalo im „fugu“ što rat, što „španjolka“; rodilo ih se 36, a umrlo 209; od same „španjolke“ kroz 18 dana 117 — bilo je dnevno 11—15 nosila: pokošena najholja mladost. Nakon rata porast rođenih bio: 96 god. 1919., a 148 god. 1920. Umrlo: 48 god. 1919., a 52 god. 1920. Ovo je ovako. Zabilježiti je da Vodice više godina natrag nemaju svog liječnika. Postoci porasta pučanstva:

god. 1918	rođenih 1.2%	umrlih 7%
„ 1919	„ 3.2%	„ 1.6%
„ 1920	„ 4.9%	„ 1.7%
„ 1921 do 7/11 n.	3.7%	1.2%

Prikupimo od 1/1 1918. do 7/11 1921: rođenih 391 — umrlih 315; porast 46 ili 1.5%. Ubi 1918-ta ratom i „španjolkom“. Ne moli se u ludo u „letanijam“: Bog nas očuvaj kuge, glada, rata!

Msgr. F. Bulić 3 tek. bio promaknut po zagrebačkom sveučilištu na čast Dr. prava.

Wrangelovci ko da čiste našu zemlju Bilo bi i vrijeme. Imademo i mi naše sirotinje.

Prednjački zbor Splitskog Sokola pr. nedjelje došlo u Šibenik. Na kolodvoru dočekala ga glaba. Nakon obdržane akademije, u večer bio sa glashom opraćen na kolodvor.

Oglodjani puče da ti je i gloginja. Tvojim Ministrima dnevna plaća D. 120; suviše na skupoću dnevno D. 290; suviše zastupnička dnevnica D. 120 — D. 830. Sa „pripadcima i odpadcima“ dnevno D. 1000. —

Dr. Vjekoslav Rimondo liječnik specijalista za kožne i spolne (venerične, syphilitične) bolesti počimlje ordinirati dne 12. XII u kući Makale, na obali iza Hotel Krka II. pod, dnevno od 10 i po i 11 i po pr. p. i od 3—4 pos. p.

Novi porez. Da se nasmiješ, ali je istinita. U Subotici jedan državni detektiv došao je do grandiozne ideje. Ni pet ni šest što mislio to i učinio. On je u gradu uveo jedan novi porez. Oporezovao je imućne građane. Jednog 1000 — drugog 5000 din. prema onom što kažu da je sam priznao — zove se Daniel Aradski — utjerao je do 140 hiljada dinara do dana, kad je bilo otkriveno njegovo privatno uredovanje.

Pošta.

Pag — Uvažite zadnju zapljenu. U dojučeršnjem broju „Predbrojnici, preplatnici“ — Zarobljenje broja 15 u opremi moguće donjelo do širke. Tko ga nije primio, nek se prijavi — dobit će Vanjski mogu, ako su iz istog mjesta sve reklamirati na jednoj dopisnici.

Braniteljim nemorala. — Izvinite, ali molimo vas, da nam ne kradete dragocijenjeno vrijeme braneci nemoral. Ustanite na obranu potlačenih i mi ćemo vam rado ustupiti prostora u našem Listu bez da nam rečete i hvata.

Iz Šepurinske torbe — odasut ćemo u doč. broju.

OPĆINSKA ŠTEDIONICA
— U BENKOVCU —
OSNOVANA GOD. 1908.

Za štedionicu odnosno za uloške na štednju i za njihovo pravilno ukamačivanje jamči Općina benkovačka sa čitavim svojim imanjem, pa i sa svojom poreznom snagom.

Prima uloške na štednju te ih ukamačuje do daljnje sa 5%.

Eskomptira mjenice — Izdaje hipotekarne zajmove.

1—8

Općinsko Upravitelstvo Zlarin
Br. 1695.

Oglas

U Nedjelju dne, 11. Decembra, ov. god. prodati će se javnom dražbom od 8 do 10 sati, nekoliko kotlova aluminiranih od 60 do 120 lit. sadržine.

Obćinsko Upraviteljstvo
ZLARIN, dne 25. Novembra 1921.
UPRAVITELJ
MAKALE v. r.

SINGER

ŠIVAČIH STROJEVA ŠIVAČIH IGALA
NAKNAJNADNIH DJELOVA
MAŠINSKOG UZJA

**PRODAJE UZ GOTOV NOVAC
I OBROČNU OTPLATU**

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNAČENA
CIJENA USTANOVIJENA ZA CIJELU
JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK
GLAVNA ULICA
ZASTUPNIK

ANTE FRUJA

8—26

— KNJIZARA I PAPIRNICI —
FILIP BABIĆ
— ŠIBENIK —

Polupuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima

Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene

— Sav pribor za urede, općine i škole —

Skladište školskih knjiga, i Kr. Zemaljske Naklade u Zagrebu.

Prima predplate na
STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE
svakog jezika i struke.

MUZIKALJE SVAKE VRSTI.
ZAHTEVAJTE CIJENIKE PAPIRA I POPIS
KNJIGA — — — CIJENIK ZA UREDE.

9—52

IVAN BUMBER
— ŠIBENIK —
OVLAŠTENI BOJADISAR
Gorica 33. Gorica 33.

Javljaj P. N. slavnomu občinstvu da preuzimlje soboslikarske i li ilačke radnje uz povoljne uvjete.

Izradba solidna. — Cijene umjerene

2—5

Prva Jugoslavenska Voštarnica
Grgo Čular - Šibenik

preporuča se pučanstvu, crkvinarstvima, bratovštinam i Gg. trgovcima.

Izradba po zanatu. — — — Cijene umjerene.
Prodaja finog vrcanog meda sa vlastitog pčelinjaka
1—5 na malo i na veliko.

Juričev i Kešić - Bakar Veletrgovina dalmat. vina
— samo na veliko —

8—32

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „RASKOVANI“.

Pučka Tiskara u Šibeniku

književna djela, tiskana za sudske, općinske i župne urede, trgov. listovnih papira, računa i omota, osmrtnica.

ponovno se je otvorila i prima na izradbu u ćirilici i latinici sve zasijeeajuće radnje, kao: razna papira, računa i omota, osmrtnica.

s umjerenim cijenam.

kao i posjetnica, zaručenih i vjenčanih objava itd. Naruče se primaju kod g. A. Ungaro, u širokoj ulici br. 172. — — — Izradba brza i solidna